

מסורת הש"ס

א) שנת קלב. פסחים פא.;
ב) סוטה כח.;
ג) וכן בחומ"ד דחולין ט: ד"ה תמס;

»

נוסחת הריב"ן

א) מאי: ב] להחזיקו: ג] אחד ואחד: ד] שלשים יום ואין צדק כלום דמיר טמא יכול לעשות תגלחת טומאה וקרנן טומאה ואפילו לאחר כמה ימים הס"ד ואח"כ מה"ד ומביאין סו': ה] טומאה דאתמול ונגמגס הוה: ו] בספק: ז] כי סוטה דליכא אלא תרי בעול ונבעלת: ח] דלא ידע:

»

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה איבעיא וכו' דנין באן ק"ו היכי:
ב) ד"ה אמר רבה וכו' אלא תרי הס"ד ותיבות בעול ונבעלת נמחק:

»

גליון הש"ס

תוס' ד"ה וסופרין שלשים יום. ל"ז א"ז שייך לקמן דף נט ע"ב:

»

הגהות מהר"ב

רשבובג

א) רש"י ד"ה אמר רבה וכו' האי בלדז וכו' אלא תרי כסוטה ליתא אלא תרי בעול ונבעלת כ"ל:
ב] תוה"ה ע"ט וכו' מה שהוא מטמא על כל אדם צאהל וכו' כ"ל אי"מ:
ג] ד"ה וסופרים וכו' וקרנן טומאה בספק. כ"ב ע"י אי"מ:

»

מוסף רש"י

עצם כשעורה הלכה וכו'. שביה ר"ע דן קל וחומר מניין לרביעית דם המת שהטויר מגלה על אהלכה. ק"ו מה ע"ט כשעורה שאינו מטמא צאהל מיר מגלה על מגעו ומשא, רביעית דם שמתמאה צאהל, דכתיב ועל כל נפש מת לא יבא, א"ט דין שהטויר מגלה עליה, ואמר ליה רבי אליעזר עקיבא ע"ט כשערה הלכה למשה מסיני שהיא מיר מגלה עליה ורביעית דם אמה צא ללמוד ממה בק"ו ואין דנין קל וחומר מהלכה, דלא ניתנה תורה שבעל פה לידרש כ"ג מדות (שבת קלב.) א: ע"ט כשעורה שטויר מגלה על מגעה ומשאה הלכה למשה מסיני ואין סמוך בתורה, ורביעית דם אמה צא ללמוד ממה ד' אמות דהשתא ממנה בק"ו ואין דנין ק"ו מהלכה אלא מדבר הכמוז בתורה (פסחים א.ג.) הדרן עלך בהן גדול

גב' איבעיא להו. אזהאי דקאמרי צמתני' ר' אליעזר ור' יהושע דאין דנין א) ק"ו היכי קאמרי מי אמרינן ע"ט כשעורה הלכה למשה מסיני דמיר מגלה עליו ורביעית דם קל וחומר מע"ט כשעורה דמיר מגלה עליו ואין דנין קל וחומר מהלכה אי לא צמדי דתרוייהו גמירי לה מקרא הלכה למשה מסיני דמטמא את האדם צאהל וע"ט כשעורה קל וחומר כלומר ומע"ט כשעורה קא גמרינן קל וחומר דרביעית דם יהא מיר מגלה וקאמר ליה אין דנין ק"ו מהלכה שאין למדין קל וחומר ממדי דלא גמירי לה אלא מהלכה אי לא דאתא ליה מן המקרא: ס"ש ע"ט כשעורה **[הלכה]** שהמיר מגלה עליו ורביעית דם קל וחומר ואין דנין קל וחומר מהלכה:

הדרן עלך בהן גדול

שני נוירס. שקיבלו עליהם מירות ציחד: **שאמר להן אחד ראיתי אם אחד מכס שנטמא**.

ה"ז נאמן בלהחזיקו צחוקת טומאה כל זמן שאין מכחישין אותו דהא או הודע אליו חטאתו כתיב (ויקרא ד) (או הודע אליו) מכל מקום: **ואינו יודע איזה מכס**. משלימין למירותן ומגלחין ומביאין קרבן טומאה וקרנן טהרה צשותפות: **ואומר**. אחד מהן: **אם אני הוא כו'**. ועדיין אינן מותרין לשתות ביין לפי שיכול לומר על כל אחד ג] שמא טמא היה ותגלחתו שגילה עכשיו היא תגלחת טומאה אלא חוזרין וסופרין עוד שלשים יוסד] ומביאין קרבן טהרה בלדז מן השותפות: **ואומר**. אחד מהס אם אני הוא הטמא קרבן טומאה הוה היא שלי וקרנן טהרה שלך וזה של עכשיו קרבן טהרה כו' ומעכשיו מותרין לשתות ביין: **גב' אזל הכא**. כיון דהוו תלתא שנים נוירס והאי דקאי גבייהו אע"ג דקיימי צרה"י הויא ליה ו] ספק טומאה צרה"ר דספיקו טהור: **אמר רבה בר רב הונא**. כגון דקאים א] האחד בלדז ואומר ראיתי טומאה שמרקה לבייכס מצפנים דלא הוו להו אלא תרי ז] ו] כבעול ונבעלת: **דיקא נמי**. דלא קאי צהדייהו דקאמר ואינו יודע דאילו הוה קאי צהדייהו אי אפשר דלא ו]הוה ידע:

וקא

הוא כלומר ויציאו שניהם קרבן טהרה והא ספק טומאה צרשות הרצים דמטהרינן נמי מסוטה גמרינן לה ולא ילפינן אלא דבר שאפשר להיות והכא צודאי אחד טמא ויש לומר דספק טומאה צרשות הרצים לאו מסוטה גמרינן ליה אלא כל חד וחד מוקמינן אחוקמיה וילפינן ליה מקרא פרק קמח דחולין (דף י:) להעמיד כל דבר אחוקמיה אף על גב דודאי אחד טמא כיון דלא ידעינן ליה ואף על גב דצפרק קמח דחולין (ג"י א' עט) למאי דקא סלקא דעתיה קאמר התם הילכתא גמירי לה ומשמע התם דספק טומאה צרשות הרצים לאו משום חזקה אלא נגמר מסוטה צמסקנא לא קאי הכי וצמקוס אחר [צריש מסכת נדה] מפורש צאורך:

בהן גדול פרק שביעי נויר

עצם כשעורה ה"לכה. דמיר מגלח עליו דמקרא לא אחי דכתיבי על כל נפשות מתו לא יבא מידי דמיטמא צביאה ורביעית דם צעי לאגמורי מיניה מק"ו: או דילמא רביעית דם הלכה. מה שהוא מטמא ב] צאהל דלית להו נפשות² מת לרביעית דם דלדרבה משמע דם תאי לוג שהוא שיעור שתי

נפשות והלכה למשה מסיני הוא דמטמא צאהל צרביעית: וע"ט כשעורה קל וחומר. כלומר מע"ט כשעורה צעי ללמוד שיגלח על אהל רביעית דם: ואין דנין קל וחומר מהלכה. פי' מכח חומר שהוא הלכה למשה מסיני לא נעשה קל וחומר ת"ש רביעית דם קל וחומר וע"ט כשעורה הלכה:

הדרן עלך בהן גדול

שני נוירים שאמר להם אחד וכו'. לריך לומר שהן שותקין שאם היו מכחישין אותו לא היה נאמן כדאמר' בקידושין צפ' האומר (ד' סה:)

עד אחד צהכחשה מי מהימן:

מגלחין ומביאין קרבן טומאה וקרנן טהרה ואומר. לאו דוקא נקט ואומר אלא זה יקרב לשם מי שהוא וזה יקרב לשם מי שהוא: **אם אני הוא הטמא קרבן טומאה**. שנעשה ככר שלי וקרנן טהרה שנעשה ככר שלך (וזה קרבן טהרתי):

וְסוֹפְרִין שְׁלֹשִׁים יוֹם וּמְבִיאִין קָרְבָן. צשותפות: קרבן טומאה. חטאת העוף ועולת העוף אזל אשם לא מייתי על הספק ו]וקרבן טומאה צספק. עולת העוף תהא נדבה וטטאת ספק ולא תאכל ואשם שאינו מציא אינו מעכבו כרצנן דפרק ג' (לעיל דף יח:): וחכמים אומרים הציא חטאתו ולא הציא אשמו מונה ועיינן אסורין לשתות ביין וליטמאות למתים ולכן

סופרים עוד שלשים יוס: **באומר ראיתי שנזרקה טומאה ביניכם**. והוא עומד מרחוק דהוי ספק טומאה צרשות היחיד ואם תאמר אם כן יציא כל אחד קרבן טומאה ודאי דכל ספק טומאה צרשות היחיד שורפינ עליה [תרומה] ויש לומר דלא גמירי מסוטה אלא דצר שאפשר להיות כסוטה דאפשר שנטמאת אצל הכא לא אפשר לעמאות שניהם דודאי אחד טהור ואם תאמר אם כן מאי פריך מעיקרא והא ספק טומאה צרשות הרצים אלא פריך דמטהרינן נמי מסוטה גמרינן לה ולא ילפינן אלא דבר שאפשר להיות והכא צודאי אחד טמא ויש לומר דספק טומאה צרשות הרצים לאו מסוטה גמרינן ליה אלא כל חד וחד מוקמינן אחוקמיה וילפינן ליה מקרא פרק קמח דחולין (דף י:) להעמיד כל דבר אחוקמיה אף על גב דודאי אחד טמא כיון דלא ידעינן ליה ואף על גב דצפרק קמח דחולין (ג"י א' עט) למאי דקא סלקא דעתיה קאמר התם הילכתא גמירי לה ומשמע התם דספק טומאה צרשות הרצים לאו משום חזקה אלא נגמר מסוטה צמסקנא לא קאי הכי וצמקוס אחר [צריש מסכת נדה] מפורש צאורך:

זומא ולא חשו על מה שהקריב קרבנותיו לחצאין: באומר ראיתי שנזרק טומאה ביניכם. שהיה מרוחק מהם ד' אמות דהשתא לא הוו אלא תרי דהר"ל ספק טומאה ברשות היחיד:

א) דיבור זה סובב על סופא דסופרים ל' יוס שנים ומביאין קרבן טהרה וכו'. ב) דבור זה שייך למתני דלקמן (דף נט ע"ב) צמת אחד מהן וכו' דהתם מביאין קרבן טומאה מספק וע"י סובב והלך דכרי רבנו וע"י בגליון הש"ס.

עין משפט ונר מצוה

א א מ"י פ"ט מהלכות מירות הלכה י':

ב ב ג מ"י שם הל' טז ופ"ד מהלכות אבות הטומאה הל' א ופט"ו שם הלכה ח ופט"ז שם הלכה ז':

ג ד מ"י פ"ט מהלכות מירות הלכה טז:

»

הגהות התוספות

1. ל"ל על נפש מת. 2. ל"ל על כל נפשות.

»

פי' הרא"ש

איבעיא להו עצם כשעורה הלכה. דמיר מגלח עליו דמקרא לא אחי דכתיב על כל נפשות מת לא יבוא דמשמע דלא הותר אלא על דבר שטמא באהל ורביעית דם בעי לאגמורי מניה בק"ו וקא"ל ר"א אין כאן ק"ו משום דאין דנין ק"ו מדבר (שאינו) [שהוא] הלכה: או דלמא רביעית דם הלכה מה שהוא מטמא באהל דכתיב על כל נפשות מת דמשמע שיעור ב' רביעים: ועצם כשעורה ק"ו ואתה בא ללמוד רביעית דם מעצם כשעורה מתוך חומרא שיש ברביעית דם שטמא באהל משא"כ בעצם כשעורה וקא"ל אין דנין ק"ו מהלכה. פי' מתוך חומרא אהל שיש ברביעית דם שבא מההלכה:

סליק פירקא

פ"ח ב' נוירים שאמר להם אחד וכו' ומיירי שהם שותקים שאם היו מכחישים אותו לא היה נאמן כדאיחא בקידושין כל האומר דעד א' בהכחשה לא מהימן: מגלחים ומביאים וכו' לאחר שיכלו ל' יום שלהם: אם אני הוא הטמא קרבן טומאה ו] שנעשה ככר הוא שלי וקרנן טהרה שנעשה ממכרן הוא שלך: וסופרים ב) שלשים יום מיום שנזר הב' : וקרנן טומאה בספק היינו חטאת העוף הבאה על הספק ואינה נאכלת. מביא חטאת העוף לספק טומאה נזיר ואשם לא מייתי כרבנן דאמרי לעיל הביא חטאתו ולא הביא אשמו מונה. נמצא זה מביא קרבנותיו לחצאי אם נזיר טהור הוא דעולה ראשונה היתה חובה ועתה הוא מקריב חטאת ושלמים והודו חכמים לדברי בן

^[1] דיבור זה סובב על סופא דסופרים ל' יוס שנים ומביאין קרבן טהרה וכו'. ב) דבור זה שייך למתני דלקמן (דף נט ע"ב) צמת אחד מהן וכו' דהתם מביאין קרבן טומאה מספק וע"י סובב והלך דכרי רבנו וע"י בגליון הש"ס

ד א מיי פ"ט מהלכות מירות הלכה טו:
ה ב מיי פ"ב מהלכות מ"ז הלכה א סגמ לאוין לא טו"ש י"ד סימן קפ"א סעיף ב:
ו ג מיי פ"י מהלכות מירות הלכה ט:
ז ד מיי פ"ב מהלכות מ"ז הלכה א סגמ שס טו"ש י"ד סי' קפ"א סעיף ה (ונבד אלפס ממות פ"ג ד' רפה. ע"ש):
ח ה מיי שס הלכה ב ה טו"ש י"ד שס סעיף ו:
ו מיי שס ה' ז טו"ש י"ד סעיף יב:
ז מיי שס ה' ג ה טו"ש י"ד שס סעיף יז:

מוסף רש"י

ראשו מה תלמוד לומר. צמורע תמיז יגלה את כל שערו, הרי ראשו כגלגל, למה לי דכמיז ראשו (בבבוח ט.)

פי' הרא"ש

דיקא נמי דקתני ואיני יודע דמשמע שלא ידע עולם מדלא קתני ושכחתי איהו מכס טמא אלמא שברחוק היה (נטמא): באשה שאינה באיסור הקפת ראש, כדאמר בסמוך כל שאינו בהשחתה אינו בהקפתו וקטן שהוא לופאף סמוך לאיש: המקיף את הקטן חייב דכתיב לא תקיפו פאת ואף פאת קטן בכלל: ודיך מאן מגלה להו. שהיו רגילין שלא לשירי פאת כשהיו מגלחים ראש הקטנים: ר"ל חובה. כן שם אשת רב הונא וס"ל דוקא איש המקיף את הקטן חייב ולא אשה כדמפרש טעמא בסמוך: חובה תקברינהו לבנה. וכי היא רוצה שיקבור את בניה שאינה יודעת הונש על שהיא מקפת אותם: הוי כשגגה שירצאת מלפני השליט וקברה תקוננו כי שלא קלא אוהו: מכדי תרוייהו סבדי הקפת כל הראש שמה הקפה. רב הונא דאמר חובה מגלה להו אבל איש לא. וכן רב אדא דאמר תקברינהו לבנה: במאי קברינהו דרב אדא כן קלא איהו: מכדי תרוייהו קטן דאיש המקיף קטן פטור מדקאמר ודיך מאן מגלה להו מכלל דלירייה אפי' איש כולו להקיף את הקטן באיזה סברא נחלקו: הואיל ולידתו בהשחתה ליתנהו בהקפה. פי' באיסור הקפה כלל ואף להקיף הקטן מותרות. וכן אם הקיפה את הגדול פטורה: ורב אדא סבר. הני דליתנהו בהקפת ראשן בהקפת ראש אחר אינתו: אחד המקיף ואחד הנקיף במשמע ולא תקיפו: והאי קטן וכו' והאי דקאמר רב אדא חובה תקברינהו לבנה לדיברו דרב הונא קאמר לדיך דליה לך וכי ניקף פטור מקיף נמי פטור דקאמר המקיף את הקטן חייב. גם חובה יש לירא מעונש דאין חילוק בין איש מקיף קטן לאשה מקפת: ותניא ראשו מה תלמוד לומר. ויגלה את כל שערו את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו כל שערו יגלה.

דקתני ואיני יודע. דמשמע * שלא נודע לו מעולם משום דלא הוה זהו מדלא קתני שכחתי: **והא** קא עביד הקפה. **א** [בראש] השחתת הקפה: **ב** [באשה]. בראש האשה שאינה אסורה בהקפה דדרשינן צמורע כל שאינו בהשחתה אינו בהקפה:

והא קא עביד השחתת זקן. דמסקפ תגלחת מנורע מגלח זקנו בעתר וקעבר בהשחתת זקן ובהקפת ראש מספק:

המקיף את הקטן חייב. דמי כתיב רחמנא לא תקיפו פאת אף אפלוה דקטן זוהר:

ורידך מאן מגלה להו. שראה צניס קטנים מגולחים ראשיהם עם פאותיהם: א"ל חובה. אשתו היתה רב הונא לטעמיה דאמר צמורע הנשים מותרות להקיף דכיון דלינן צאיסור דניקף לימנהו נמי צאיסור למקיף: **ה** חובה תקברינהו לבניה. דאיסורא קא ענדא: כולוה שני כו'. כסגגה שיוצאת מלפני השליט:

מכדי תרוייהו סבירא להו הקפת כל הראש שמואל א"ל רב אדא בר אבהו לרב הונא ודיך מאן מגלה להו אמר ליה חובה תקברינהו חובה לבניה כולהו שני דרב אדא בר אבהו לא אקיים ליה זרעא לרב הונא שמה הקפה במאי קמיפלגי רב הונא סבר ילא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית [את] פאת זקנך כל שיש לו השחתה יש לו הקפה והני נשי הואיל ולידתנהו בהשחתה ליתנהו נמי בהקפה ורב אדא בר אבהו סבר אחד המקיף ואחד הנקיף במשמע ואתקש מקיף לניקף כל היבא דניקף מיחייב מקיף נמי מיחייב והאי קטן הואיל והוא גופיה לאו בר עונשין הוא דמיחייב מקיף נמי לא מיחייב לימא הקפת כל הראש תנאי היא דתננו רבנן: ראשו מה תלמוד לומר לפי שנאמר לא תקיפו פאת ראשכם יבול

דקתני ואיני יודע שמוע מכם מינה: מגלחין ומביאין: ואמאי דילמא לאו תמאין אינון וקעביד הקפה אמר שמואל * באשה וקטן ולוקמא בגדול **ב** והקפת כל הראש לא שמה הקפה מדלא מוקים לה הכי שמע מינה קסבר שמואל י הקפת כל הראש שמה הקפה מר זוטרא מתני לה להא שמעתא דשמואל אסיפא **ג** נזיר שהיה טמא בספק ומוחלט בספק אוכל בקדשים לאחר ששים יום ומגלה ד' תגלחות **ד** והא קעביד הקפה אמר שמואל י באשה וקטן אמר רב הונא י המקיף את הקטן הרי הוא חייב א"ל רב אדא בר אבהו לרב הונא ודיך מאן מגלה להו אמר ליה חובה תקברינהו חובה לבניה כולהו שני דרב אדא בר אבהו לא אקיים ליה זרעא לרב הונא שמה הקפה במאי קמיפלגי רב הונא סבר ילא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית [את] פאת זקנך כל שיש לו השחתה יש לו הקפה והני נשי הואיל ולידתנהו בהשחתה ליתנהו נמי בהקפה ורב אדא בר אבהו סבר אחד המקיף ואחד הנקיף במשמע ואתקש מקיף לניקף כל היבא דניקף מיחייב מקיף נמי מיחייב והאי קטן הואיל והוא גופיה לאו בר עונשין הוא דמיחייב מקיף נמי לא מיחייב לימא הקפת כל הראש תנאי היא דתננו רבנן: ראשו מה תלמוד לומר לפי שנאמר לא תקיפו פאת ראשכם יבול

והא עברי על לאו דהקפה. דתגלחת אינו לזרוך ויש זה משום לא תקיפו: **א** אמר שמואל באשה וקטן. כגון שהיו שני נזירים הללו שמי נשים או שני קטנים דלא מיחייבי אהקפה: **אמאי**. מגלח ארבע תגלחות והא קא עבר בתרתי תגלחות קמייחא משום לאו יבולא תשחית את פאת **ב** וקטן שכן מגלח [כל] שערו ואליך מינייהו קעבר משום הקפה: **והא קא עביד השחתה גרסי**: א"ל רב אדא בר אבהו לרב הונא לדיך. דלמרת דהמקיף את הקטן חייב **ג** קטנים דליתנהו מגולחין כל הראש כדאורחיהו דלינשי דקמגלחי להו כדי להצרותם לאחר החולי מאן קמגלה להו: **אמר ליה חובה**. כן שמה דאשתו דרב הונא דקסבר רב הונא דאשה לא מיפקדה אללו דאמר רב הונא דאשה לא מיפקדה אללו: **אמר ליה רב אדא** **ד** סוקרינהו לבניה. דלדיך דלמרת המקיף את הקטן חייב כי מקפת ליה אשה נמי חייבת אלול לדידי אפילו גדול המקיף את הקטן פטור והוא הדין נמי לאשה וכן בגדול המקיף את הגדול חייב והוא הדין לאשה: **מכדי תרוייהו סבירא להו דהקפת כל הראש שמה הקפה**. והא הוה להו הקפת כל הראש לבניו דרב הונא: **במאי פליגי**. כלומר מאי איכא צינייהו דמאן דאסר בגדול יאמאי שרי באשה: **והני נשי הואיל ולידתנהו בהשחתה**. דלית להו זקן ולימנהו בהקפה כלל שאפילו אשה המקפת את הגדול פטורה: **רב אדא בר אבהו סבר כי אמר רחמנא לא תקיפו אחד הנקיף ואחד המקיף במשמע**. ולהא מילתא איתקש ניקף למקיף דכל היבא דניקף חייב מקיף נמי חייב לא שגא איש ולא שגא אשה: **והאי קטן הואיל והוא גופיה לא מיחייב משום יבול**

והא עברי על לאו דהקפה. דתגלחת אינו לזרוך ויש זה משום לא תקיפו: **א** אמר שמואל באשה וקטן. כגון שהיו שני נזירים הללו שמי נשים או שני קטנים דלא מיחייבי אהקפה: **אמאי**. מגלח ארבע תגלחות והא קא עבר בתרתי תגלחות קמייחא משום לאו יבולא תשחית את פאת **ב** וקטן שכן מגלח [כל] שערו ואליך מינייהו קעבר משום הקפה: **והא קא עביד השחתה גרסי**: א"ל רב אדא בר אבהו לרב הונא לדיך. דלמרת דהמקיף את הקטן חייב **ג** קטנים דליתנהו מגולחין כל הראש כדאורחיהו דלינשי דקמגלחי להו כדי להצרותם לאחר החולי מאן קמגלה להו: **אמר ליה חובה**. כן שמה דאשתו דרב הונא דקסבר רב הונא דאשה לא מיפקדה אללו דאמר רב הונא דאשה לא מיפקדה אללו: **אמר ליה רב אדא** **ד** סוקרינהו לבניה. דלדיך דלמרת המקיף את הקטן חייב כי מקפת ליה אשה נמי חייבת אלול לדידי אפילו גדול המקיף את הקטן פטור והוא הדין נמי לאשה וכן בגדול המקיף את הגדול חייב והוא הדין לאשה: **מכדי תרוייהו סבירא להו דהקפת כל הראש שמה הקפה**. והא הוה להו הקפת כל הראש לבניו דרב הונא: **במאי פליגי**. כלומר מאי איכא צינייהו דמאן דאסר בגדול יאמאי שרי באשה: **והני נשי הואיל ולידתנהו בהשחתה**. דלית להו זקן ולימנהו בהקפה כלל שאפילו אשה המקפת את הגדול פטורה: **רב אדא בר אבהו סבר כי אמר רחמנא לא תקיפו אחד הנקיף ואחד המקיף במשמע**. ולהא מילתא איתקש ניקף למקיף דכל היבא דניקף חייב מקיף נמי חייב לא שגא איש ולא שגא אשה: **והאי קטן הואיל והוא גופיה לא מיחייב משום יבול**

- א [לעיל מהל' לקמן גמ,].
- ב [לעיל מהל' לקמן גמ,].
- ג [ב"ק פ, ד] קדושין לה:.
- ד [לעיל מהל' יבמות ה,].
- ה [ויקרא יט, ו] [שם].
- ו [ג"ל אי מיי, ט] [ע"י מוס' שבעות ג, ד"ה ועל הקול].

תורה אור השלם

- 1. לא תקפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך: ויקרא יט כו
- 2. ויקרא ביום השביעי יגלה את כל שערו את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו ואת כל שערו יגלה וכבס את בגדיו ויחזן את בשרו בפנים ויקרא יט ט

נוסחת הריב"ן

- א [מספק על: ב] משום לאו דהשחתה דלא כו' פאת זקנך שכן מגלח בו שערו ואליך: ג [מייב בני בני דין] דליתנהו מגלחין את הראש כד אורחיהו: ד [מוסב: ה] מאי טעמא שרי:

הגהות ה"ח

- א [גמ' ד' תגלחות אמאי והא קעביד: ב] שם דלדיך מאן מגלה: ג [שם מרוביהו סבירא להו הקפת: ד] רש"י מעליד ד"ה דיקא וכו' ידע הס"ד ואח"כ מ"ה וקעביד הקפה ועבר על לאו דהקפה: ה] רש"י אמאי וכו' פאת זקנך שכן

גליון הש"ס

תוס' ד"ה דקתני כו' שלא נודע לו מעולם. ע"י יבמות כג ע"ב וצמודיו צמורע שר שס:

הגהות מהר"ב רנשבורג

- א [תורה"ה והא קא עביד הקפה צוקן השחתה הקפה בראש פל' א"מ: ב] ר"ה לפי שנאמר וכו' בכל קיס לן דדמי אלל קמיל' להקפת כל הראש שמה הקפה פל' א"מ וישעיה':

הגהות התוספות

- 1. ז"ל בניהס. 2. ז"ל צוקן השחתה הקפה בראש. והוא סה"ד. ואח"כ מה"ד באשה שאינה אסורה טו' פל' 3. מיצת כל נמחק. 4. מיצת למדרש נמחק. 5. מיצת נמי נמחק. 6. ז"ל סה"ה. 7. ז"ל פאת ראשכם.

א) ז"ל גבות עיניו דריש זקנו. וגבות עיניו דריש ה) פי' היה מביא לכלל ופרט וכלל לרבות כל כנוס שער ונראה:

ב) ז"ל גבות עיניו דריש פ"י היה מביא כל טו ע"א לנגל ופטר וכלל וכו'.